

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XXXVII

ЛИСТОПАД 1991

Ч. 11 (441)

ЗБІРНИЙ ЛИСТ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК ЗІБРАНИХ НА ВЕЛИКІЙ КНИЖНІЙ НАРАДІ, до ВСІХ ЧИТАЧІВ „ВЕСЕЛКИ”

Дорогі Читачі!

Таку велику нараду ми скликали оце вперше. Скликали — бо була до цього велика й важлива причина. Вже здавна зачували ми нарікання наших друзів, що лежать вони місяцями, а то й роками на полицях книгарень, і ніхто їх не купує. Доходили до нас також чутки, нібито книжки, що їх батьки вже купили своїм дітям — і ті часом у непошані: нечитані, а зате подерті, поплямлені, валяються десь під ліжком чи телевізором. Такі чутки нас дуже турбували.

Тому й вибрали ми з-поміж себе щонайпроворніших і вислали їх по всій Америці та Канаді перевірити, чи правдиві ці страшні чутки.

Пішли вони, і ось подаємо Вам їх звіт із мандрівки по всіх містах З'єднаних Штатів Америки та Канади.

З В І Т

1. Те, що кажуть, ніби книжки лежать без діла на книгарських полицях — на жаль, правда. Правда й те, що не всі лежать. Частину їх розкупають ті добрі батьки, що не жаліють своїм дітям грошей на українську книжку. І діти бувають такі добрі, що люблять і читають свою книжку.

2. Те, що кажуть, ніби діти не шанують своїх книжок, теж трохи правда, а трохи ні. Але, на жаль, більше правда. Ми самі бачили, як в одному місті на вулиці собака шарпав зубами ЧАРОДІЙНЕ АВТО — Лесі Храпливої. Ми хотіли врятувати ту книжку, але не вдалося, а собака ще й відкусив у Михайликового Бровка половину вуха.

3. Бачили ми також прегарні великі книгозбірні в українських школах, організаціях молоді та в домах українських дітей. Книжки там усі рівно покладані, чистенькі й не мають ні одного „ослячого вушка” на рогах своїх листків. Ми розмовляли з цими книжками, і вони не могли нахвалитися, як радо їх діти читають, і то наввипередки, хто більше; як розказують одні одним, що цікаве вони прочитали і що варто ще прочитати. А такі чисті вони тому, що діти завжди мють руки, поки візьмуться їх читати, і читають завжди на столі, не десь на підлозі. Які щасливі ті книжки — описати годі! Та, на жаль, таких чемних дітей і таких гарних книгозбірень ми зустріли небагато!

Велика Книжна Нарада вислухала уважно цей звіт і на його основі ми, українські книжки, звертає-

мося до Вас, Читачів „Веселки”:

1) Тому, що ми, українські книжки, для Вас, українських дітей — найкращий спогад про далеку Вашу Батьківщину;

2) тому, що, читаючи українські книжки, Ви виростете на добрих українців;

3) тому, що без нас Ви ніколи добре не вивчите українську мову;

4) тому, що діти в Україні, такі, як Ви, не могли б читати таких книжок, як ми, бо московські більшовики їм заборонили б;

5) тому, що наші письменники й ілюстратори пишуть та малюють нас Вам на науку та на розвагу — ми дуже й дуже просимо:

а) купуйте нас якнайбільше за своїощадності — собі та Вашим друзям у дарунок!

б) просіть своїх батьків, щоб купували Вам нас при кожній нагоді!

в) просіть Святого Миколая та Різдвяного Янгола, чи Діда Мороза, щоб приносили Вам нас якнайбільше у Свята (Чортика не просіть, бо не принесе)!

г) читайте нас якнайбільше! Що більше будете читати, то більше радости це Вам принесе і наука буде Вам легше приходити до голови.

З кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 дол., у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

Обкладинка роботи Івана Бриковича

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription \$8.00 per year, UNA members \$5.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Іван Брикович — Зайчики, допоможіть дівчинці!

Галина ЧОРНОВИЦЬКА

У ЛИСТОПАДІ

Нехай і дощ, і мряка, хай вітер
завиває,
негода аж ніяка хоробрих не зпикає.
Іде військовим кроком школяривів
громада:
дізналися у школі про свято
Листопада.
Боролись в Листопаді колись
діди-герої,
а прийде час: нащадки у руки
візьмуть зброю.
Дай, Боже, дітям сили, дай трохи
підрости ще
і прапор український підняти
якнайвище.

Н а щ а д о к — descendant.

Анна ЗАВАДІВСЬКА

ЛИСТОПАДОВИЙ СПОГАД

Вже вітер змінив осіннє листя,
Здіймає голі віти сад . . .
І спогад знову виринає
Про Львів і Перший Листопад.

І бачу: вже збудилось місто
Над містом мають прапори . . .
Гримить могутня пісня волі,
Про те, що вже сповнились сні!

Лети, дзвени, могутня пісне,
Про Український Листопад!
Скажи усім, що Львів вже вільний,
Що впали пута! — Згинув кат!

Здається, — було це недавно,
Та час біжить, за роком рік . . .
Однак ця пісня Листопада
В серцях останеться повік.

Загальний вид середмістя Львова. Посередині — вежа ратушу, з якої 1-го Листопада 1918 р. повіяв національний прапор відродженої Української Держави.

Плаче жовтий ліс листками,
Плаче хмаронька дощем,
Зайченя мале, без мами
Змокло, бідне, під кущем.

ЛИСТОПАД

В полі вихри тужно грають
Нісня їх, мов ніч сумна —
Тільки діти не скучають,
Про весну казки читають,
В них у серці все весна.

Михайло МАМОРСЬКИЙ

ХТО ЛИСТОПАД?

Діялог

Дмитрусь:

Настала осінь золота:
То сонце гляне, то сльота,
Несеться полем шум і рев,
І листя сиплеться з дерев,
Пливуть тумани, ніби море —
Иде Листопад
Крізь ліс, крізь сад,
Переступає гори.

Омельян:

Як вам здається, друзі,
Який цей Листопад?
Чи він дідусь, старий, недужий,
Чи він юнак, наш брат?

Оленка:

Для мене він дідусь радніш —
Про дідуса я знаю вірш:
„Прийшов дідок у наш садок,
У діда люлька ще й ціпок —
— Кахи! Біда така, що ну!
Не стало в діда тютюну...
Під вишнею спинився,
Нарвав сухого листя,
Наклав у люльку, запалив —
Стовпом із неї дим поплив,
Закутав небо і левади,
Аж Сонце мовило з досади:
— Гей, діду, діду Листопаде,
Дивись сюди! Негарне діло!
Я, наче глечик, закоптіло.
Та це дідкові не біда —
Хоч пригоріла борода,
Затлілись вуси, він не бачив
І димом світ увесь замрячив,
Заснуло поле в сизій млі,

І стало сіро на землі...

Не видно сонця, ні зірок,
А дід пішов у гай, в яроч,
Складає хмиз сухий у в'язку,
Розказує осінню казку”.

Ганнуся:

А я гадаю: Листопад —
То є собі такий господар,
Його хазяйство — вся природа,
У ній він свій заводить лад.
В туманах і в холодній тьмі
Шляхи промощує Зимі:
Квіткам на сон стуляє очі,
Стрясає листя із лісів
І виряджає в сірий вирій
Ключі журливих журавлів.

Богдан:

А я гадаю: Листопад —
То не дідусь і не господар,
То лицар, всім героям брат,
Бо і лицарська в нього врода.
Чи ви забули, як то він
Могутній, голосний, мов дзвін,
Прийшов із сонцем, не з дощем,
Та ще й у зброї і з мечем,
Сурмив сурмою наді Львовом
І твердо так промовив слово:
— Народе Український, встань!
Вже сходить сонце волі, глянь!
Не час тобі в неволі спати,
Це ж ти господар цієї хати!
Уся прегарна ця земля,
Оці луги, лани, поля,
Оці сади, гаї, ліси,
Діброви пишної краси,
Стави і ріки голубі —

Це все належить лиш тобі.
І села ці, і ці міста —
Це власність є твоя свята.
І Львів є твій! Вже шість століть
На тому місці він стоїть,
Стоїть і жде хвилини тої,
Як вступлять в нього рідні вої
І як над ним, мов гордий птах,
Засяє синьо-жовтий стяг.

Т а р а с :

О так, читали ми у школі
Про ті дні надії й волі,
Коли по львівських вулицях
Ішли з рушницями в руках
На поклик Мами-України,
Лишивши рідний дім, родини,
На все готові вояки,
В однім ряді сини й батьки,
До них всіміхалися згори
Блакитно-жовті прапори.

М и р о н :

Мені й сестричці тато мій
Розповідає про часи ті
(Він був тоді, як ми, малий),

Про ниви, кулями пориті,
Про бій від Буга до Карпат,
Геройство хлопців і дівчат.

І в а н :

Щороку він, героїв брат,
Залізний лицар Листопад,
Днів слави світлий, гордий спомин,
До нашого приходять дому,
У двері стукає, в вікно

І повторяє нам водно:
— Хто ще синівське серце має,
Нехай в цей день не забуває
Про Листопада заповіт!
За нього впав народу цвіт,
І кров борців його скропила,
Щоб не пропала в ньому сила,
Щоб знов у славі заяснів
Старинний Київ, княжий Львів.
Дідуні, і батьки, і діти
Він кличе вас! Ідьте за ним,
Аж поки сонце не засвітить
І тьма розвіється, мов дим!

— — — — —

закоптіти — вкритись сажею; хмиз — сухе пруття; народу цвіт —
молодь, найкращі сини народу.

В. Баляс — Вежі княжого Львова

СТРІЛЕЦЬ ЛАДЕК ЗГОЛОШУЄТЬСЯ ДО СЛУЖБИ

— Дядечку, розкажіть нам щонебудь! — просили діти.

— Добре, діти, розкажу, але спершу мусите мені сказати, який завтра день.

Діти подивилися на дядечка й задумалися.

— А я знаю, знаю! — заплескала в долоні Ганнуса. — Завтра четвер.

— Добре, Ганнуса, але що то за день?

— Дядечку, я знаю! — крикнув Юрчик, що вже ходив до школи. — Завтра Перше Листопада! Того дня 1918-го року українське військо зайняло Львів. Ми, новаци, будемо завтра в пластовій домівці відзначати Листопадові Роковини. Я буду говорити вірша про наших стрільців.

— А я, дядечку, також піду на свято, — похвалився Славчик. — Я маю шаблю і також буду українським вояком.

— І я буду і я! — цокотіла Ганнуса.

Славчик заперечливо покрутив головою.

— Ти дівчина, а дівчата не носять шабель.

— Чому ні? Я буду також мати шаблю, і рушницю, і танка, і літака. Матуся розповідала мені, що в нашому війську були й дівчата.

— Так, так, діти, були й дівчата. Але не сперечайтесь! — втихомирював дядько. — Краще послушайте про хлопчика, що був такий малий, як ви, а вже служив Україні.

І дядько почав розказувати:

— Було це влітку 1918-го року. Я мешкав тоді у Львові. Якраз мене звільнили з військової лікарні, де я лікував свої рани з війни. День був гарний,

гріло сонечко, і я пішов за місто, на гору Високий Замок, де стояв колись княжий терем. А ви вже знаєте, що король Данило заснував Львів для свого сина Льва. Львів став гарним містом і столицею Західньої України. Я сів на траву й почав читати книжку. Нараз недалеко почув чиїсь кроки. Я підняв голову і побачив малого хлопчину в шапці, брудній сорочці та подертих штанцях. Личко мав замурзане, але рум'яне. От такий собі вуличник, львівський „б:тярик”...

— Ти що тут робиш? — питаю його.

— Нічого! — знизав раменами. — Бавлюся.

Він мені сподобався, і я покликав його до себе. Підійшов трохи несміливо і став переді мною.

— Як називаєшся, хлопче?

— Я? Ладек.

— Ага, Володимир, Володько, — поправив я його.

— Ні, Ладек! — сказав він рішуче.

— Добре, Ладку, — погодився я. — А де ж ти проживаєш?

— Ніде! — Володько подивився на мене якимось дивно.

Мене здивувала відповідь хлопця, і я почав розпитувати його докладніше.

Володько був сирота, батьків він не пам'ятав. Жив у якоїсь своячки, але тільки взимі. Навесні і влітку буяв, мов вільний птах. Раз трапилось, що взяли його до захисту, але Володько скоро втік.

— Там мене силували говорити польською мовою, — пояснив він.

— А хто ж ти? — цікаво запитав я.

— Я українець! — була горда відповідь.

Пізніше я дізнався, що Володько заходив до одного старого вчителя-українця, той давав йому одержу, їсти і навчив його читати.

Від того дня ми з Володьком зробилися приятелями. Я вигрівав на сонці свої шрами по ранах, а Володько сидів коло мене. Він дуже любив слухати, як я вголос читаю. Але був дуже непосидючий: часами схоплювався, несамовито скрикував і, мов м'яч, котився з горба вниз. Опісля вертався всміхнений, втомлений, а часом і скривавлений. Деколи не являвся кілька днів, і я ніколи не міг довідатися, куди він ходить.

Минуло літо. Я вже не ходив за місто і тому не бачив „Ладека”. Кілька разів зустрів його в місті, як продавав часописи. Кивав мені головою, як старому знайомому, і гнався далі.

Прийшла осінь. Я видужав і вступив знову до війська, та вже не до чужого, австрійського, а до рідного, українського, що почало тоді творитися. Першого листопада ми, українські вояки, перебрали владу у Львові, але зараз почалася війна з поляками, які виступили проти нас.

Військова частина, до якої я належав, обороняла один великий будинок навпроти парку. Поляки наступали. Нас було небагато, але ми завзято відбивалися. Ми не мали зв'язку з іншими частинами. Вороги засіли довкруги й не перепускали нікого. Всі мої стрільці, яких я посилав до інших наших частин, пропали або були ранені. А ворог насідав... У нас уже було мало набоїв до рушниць.

Я стояв біля вікна й стежив за ворогом. За кожним кущиком парку чаївся ворожий вояк. Щось ворухнулося за грубим каштаном, і я націлився, щоб стрелити. Та рука опустилася... То не був ворог. Якась мала постать відірвалася від стовбура й бігла просто до нас. Кулі, мов оси, забриніли довкруги. Але ще мить, і малий чоловічок був уже за однією з колон, що підпирали наш будинок.

Переді мною стояв „Ладек”, так само обідраний, як давніше, замурзаний, але всміхнений. Малий носик почервонів, мов калина, а на голові сиділа велика вояцька шапка, що спадала аж на вуха.

— Бійся Бога, хлопче, ти чому не сидиш дома? — крикнув я. — Хочеш, щоб тебе вбили?

Володько став на струнко, приклав до шапки три пальці і проказав:

— Пане чотарю, стрілець Ладек зголошується до служби!

Стрільці зареготали. Та я не сміявся. Я зрозумів, що той хлопчина справді вважає себе за вояка. Чи ж не пройшов він відважно бойову лінію? Я нашвидку склав записку до нашої команди про те, що маємо обмаль набоїв.

— Слухай, Ладеку! — кажу Володькові. — Чи не пішов би ти з цим листом до Народного Дому?

Володько виструнчився, взяв від мене листа і сказав: — Наказ, пане чотарю!

Уже хотів відходити, але чогось зам'явся.

— Може боїшся, Ладеку? — запитав я.

— Ні, пане чотарю, але я хотів просити... Я хотів би мати отакого тризубчика!.. — і показав на мою шапку.

Мовчки зняв я з шапки тризуба і причепив його до Володькової блюзи. Опісля поцілував його личко, порадив добре оберігатися, і він побіг. Мов миша, просмикнувся попід мур і зник...

Минали довгі години. Допомоги не було. Я вже думав, що бідний Володько загинув або попався в руки ворогів. Та незабаром прийшла підмога й набої. Ми відбили ворога.

Потім мені розповідали, що до Народного Дому прибіг поранений хлопчина і добивався до командира. Кричав, що в будинку, який ми обороняли, негайно потребують набоїв. Показував на тризуб на своїй блюзі, як на доказ, що він — вояк.

Так малий „Ладек” урятував нас своєю відвагою й проворністю.

— А що сталося з Володьком? — посипалися дитячі питання.

— Володька від того часу я довго на бачив і думав, що вже ніколи не побачу.

— Чи йому трапилося щось погане? — злякалась Ганнуса.

Юрко й Славко теж посумніли.

— Володько вилікувався з рани, пережив війну, а потім, як підріс, записався до таємної Української Військової Організації, що й по війні боролася з ворогами України. Його схопили й посадили в тюрму. Але почалася друга світова війна, і Володько вирвався на волю. Він ще міцніше любив свій рідний край, ще дужче бажав йому служити. Бойова вдача не дозволяла йому сидіти без діла. Він пішов до Української Повстанської Армії, воював з ворогами України, а потім прорвався з відділом повстанців до Німеччини. Тепер проживає в Америці, в нашому місті.

— В нашому місті! — скрикнули разом діти. — І його можна побачити?

— Як хочете, я завтра запрошу його до нас. Він сам розкаже, як прокрадався вулицями Львова під дощем куль з моєю запискою.

— Запросіть, запросіть його, дядечку! — загомоніли діти, а мала Ганнуса з радости аж заплескала в долоні. Вона обняла дядечка своїми рученятами й щиро поцілувала.

Пояснення-словничок: батярами називали у Львові занедбаних хлопців, вуличників, волоцюг; **Ладек** — це з-польська **Володько**; у роках 1772-1918 західня частина України, звана Галичиною, входила до складу Австро-Угорського цесарства, і українці мусіли служити в австрійській армії; польсько-українська війна почалася у Львові в листопаді 1918 р., а потім поширилася на всю Галичину й Волинь. Закінчилася вона відступом Української Галицької Армії за Збруч у червні 1919 р., бо Україна боролася з кількома ворогами і не мала підмоги ні від кого. Від 1919 до 1939 року Галичина, частина Волині, Полісся, Холмщина й Підляшшя перебували під польською займанщиною.

ГЕЙ, СПОРТОВЦІ — ЗМАГУНИ!

Ну і що ж було там далі?
Свинці Хро дали МЕДАЛЮ!
і тут хрокнула вона:
„Чи медаля ця СМАЧНА?”

На Гаваях, в океані,
Побувати варто нам —
Пляж Маха в світі знаний
Всім спортсменам — змагунам,

Бо на водяних дощатках,
Окрім людських змагунів,
Там тренуються звірятка
На змагання першунів.

Ось на „сурфінг”, на змагання
Зголосився пес Гомер,
Заєць Куць, а ще зарання —
Черепаша і бобер,

Теж і Хро — біленька свинка,
Ще й пихатий журавель, —
Полетіла ця новинка
До спортсменів всіх земель.

Ну й видовище — потіха!
Скільки люду — глядачів!
Повно галасу і сміху —
„От зібрали змагунів!..”

Ця подія — знаменита,
Змагуни на старт ідуть
І відважно й гордовито
Вже за хвилями плывуть:

Попереду черепаха,
В крок за нею пес Гомер,
Куць втомився бідолаха,
Та бадьоро йде бобер.

Раптом хвиля налетіла
Й першунів оцих накрила!
Журавель пошкодив ногу —
Годі й снить про перемогу...

А позаду — свинка біла
І скажіть — чи не сюрприз? —
Хоч вона і не спішила
Та дістала перший приз!

Хоч були й не медалісти
Всі відважні змагуни, —
Смачно їм дали поїсти,
Бо прославились вони!

Пояснення-словничок: **Водяні дощатки, водоплави, хвилюплави** — surfboard — вузька дошка для водного спорту плавання на гребенях хвиль; **бобер** — beaver; **приз** — тут нагорода.

Надлетіла Гава з дуба,
Чап-Чалапа — хап! за чуба

Понесла його горою,
Понад лісом і рікою,

Ген, далеко, аж на скали,
Там, де Гави гнізда мали.

Посадила поміж діти:
„Прощу з нами тут сидіти!”

Дітям казку розказати
І до сну заколисати.

Бо не слухають Гав'ята,
Ані мами, ані тата.”

Каже Чап-Чалап: „Ніколи
Не послухають без школи!”

Всі ви, Гави, дуже дикі,
Так малі, як і великі.

Разом сядьте всі посполу
І заложимо тут школу!”

Вчилися всякої науки,
Починаючи з азбуки.

Школу Гави полюбили,
Скоро дуже всі змінилися.

Чемні і розумні стали,
Ви б їх нині не пізнали.

ЕКО

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ПОДЯКИ — ПРИЇЗД ПАЛОМНИКІВ ДО АМЕРИКИ

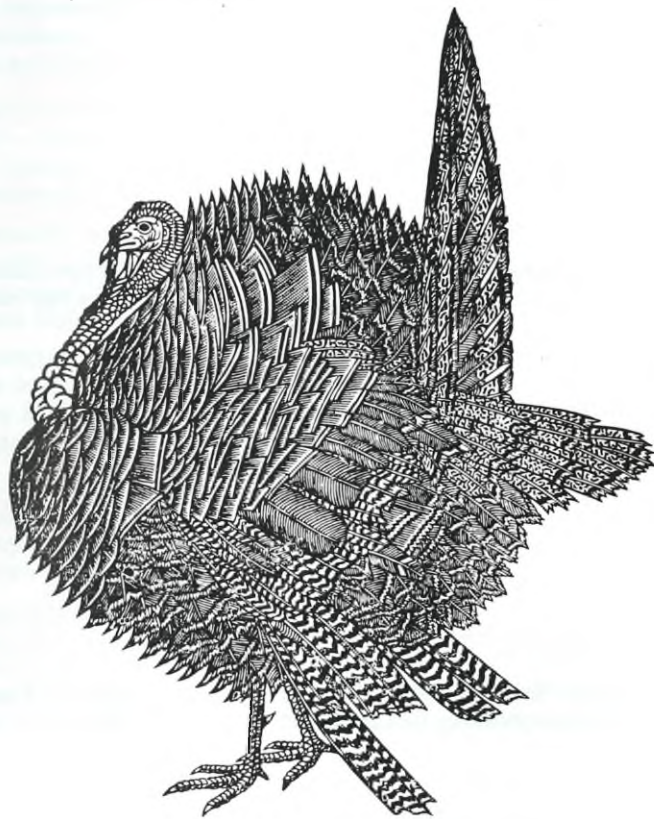
В грудні, 1620-го року на кораблі „Мейфлавер”, причалили до берегів Америки паломники з Англії. Були це втікачі перед релігійним переслідуванням. За їх віровизнання уряд видалив їх до Голландії. По якомусь часі вони рішили переїхати до Америки. Приватна англійська комерційна фірма влаштувала для них два кораблі — „Мейфлавер” і „Спідвел”. За подорож паломники мали відпрацювати фірмі сім років на Новій Землі, яка тоді називалася „Вірджинія”. На початку подорожі, показалося що „Спідвел” не був морехідний. Деякі пасажирі зі „Спідвел-у” пересіли на „Мейфлавер”, а інші мусіли залишитися через брак місця. „Мейфлавер” був 90 стіп довгий і вміщав 102 пасажирів.

Не всі вони були втікачами перед релігійним переслідуванням. Між ними були моряки, офіцери, слуги, родини з дітьми й один професійний вояк. Майлс Стендіш. Паломники найняли його щоб вишколив їх оборонятися від ворожих індіанців. Щоб відрізнити себе від інших пасажирів, паломники назвали себе „святими”, а всіх інших „чужими”.

Подорож була довга й небезпечна. „Мейфлавер” відплив у вересні і причалив до берегів Америки за 66 днів плавби в грудні, 1620-го року. На кораблі було зимно, мокро й тісно. Кожний куток був зайнятий або вантажем, або пасажиром. Деякі пасажирів спали під човнами на палубі. „Мейфлавер” мав приплисти до ріки Гадсон. Хоч північний шлях був довший і трудніший, капітан рішив плисти ним через Атлантийський океан, бо боявся еспанських піратів, які нападали на південному шляху. „Мейфлавер” причалив до того місця, яке тепер зовемо „Кейп Код” і тут закорився. На „Кейп Код” було мало свіжої води, тому паломники рішили поселитися трошки далше на північ у місцевості, що тепер зветься Плимут, Мессечусетс.

Паломникам було тяжко пережити перші місяці на новій землі. Вони приїхали під час зими.

На щастя, „Мейфлавер” залишився близько берега і відплив до Англії аж пізніше на весні. Новоприбулі перебували на кораблі під час будови домів, і харчувалися корабельними припасами до часу, поки не змогли купити їжу від індіанців. Паломники обмінювалися з індіанцями різними речами за харчі. Вони привезли з собою одягові матеріали, прикраси, речі щоденного вжитку тощо. Зима була сувора, і багато людей загинуло від запалення легенів і від тифу. Перший будинок, що його збудували, був шпиталик, де лікували хворих. В січні і в лютому були такі дні, коли вмирало по двоє, троє новоприбулих. До весни з 18-ти жінок, що прибули, тільки шість осталися живими.

Індик — дереворіз Якова Гніздовського

Восени 1621-го р. паломники відбули велике свято Подяки. Тільки половина їх пережила жорстоку зиму. Впродовж весни і літа вони вибудували одинацять домів і чотири спільні будинки. Індіанці навчили їх садити кукурудзу. Урожай був багатий. Після жнива губернатор Бредфорд, вибраний головою нового поселення, послав чотирьох чоловіків вполювати птицю і дичину. Мисливці вернулися з великою добичкою — дикими індіками, гусками і качками. Індіанського вождя Масасоїта і дев'яносто індіанських гостей запрошено на свято, яке тривало три дні.

Вони сиділи на стовбурах при столах, зроблених із дощок. Індіанці й діти сиділи на землі.

Можливо, що під час першого свята Подяки паломники також споживали рибу, раки і моллюски, що їх легко було їм зловити при березі моря. На тому першому святі паломники пили пиво, зроблене з гарбуза, пастернака і з кори волоського горіха.

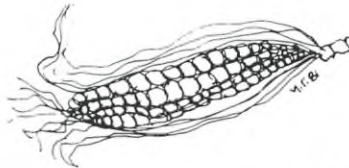
Паломники не одягалися на чорно так, як їх зображують на теперішніх малюнках. Можливо, що провідники вбиралися на чорно в неділю, але на загальний одяг був яскраво-кольоровий — зелений, жовтий, рожевий, буряковий. Паломники вдягалися відповідно до моди, що в той час панувала в Англії серед середніх класів.

Перше свято Подяки відбулося, мабуть, з початком жовтня. В Америці ми святкуємо пам'ять

приїзду перших постійних білих поселенців при кінці листопада. Нам треба пам'ятати, після яких тяжких переживань відбулося це свято. Ми всі повинні бути вдячні за добробут і вільне життя, що панує тепер в країні яка є „новою” і для нас українців.

Пояснення-словничок: **паломники** — pilgrims; **віровизнання** — faith, beliefs; **морехідний** — seaworthy; **палуба** — deck; **припаси** — stores, provisions; **суворий** — severe, harsh; **урожай** — scap, harvest; **птиця і дичина** — wild game; **мисливці** — hunters; **пастернак** — parsnip; **кора волоського горіха** — bark of the walnut tree; **стовбур** — tree trunk; **постійний** — permanent; **добробут** — well-being, prosperity.

В Канаді День Подяки припадає в жовтні.

Ліна КОСТЕНКО

ВЖЕ БРАМИ ЛІТА ЗАМИКАЄ ОСІНЬ...

Задощило. Захлюпало. Серпень випустив серп.
Цвіркун і перепілочка припинили концерт.

Чорногуз поклонився лугам і садам.
Відлітаючи в Африку, пакував чемодан.

Де ж ти, літо, поділось, куди подалось?
Осінь, ось вона, осінь!
Осінь, ось вона, ось.

Осінь брами твої замикала вночі,
погубила у небі журавлині ключі.

Пояснення-словничок: **Цвіркун** — сверчок (creeper); **чорногуз** — бусел, лелека, бузько; **чемодан** — валізка

ОСІННІ ХМАРИ

Великі хмари холодом нагусли.
Червоне листя падає в гаю.
Летять у вирій уже дикі гуси,
а я слонам привіт передаю.

Ліна Костенко

ЛИСТОПАД

Листопад. Падолист.
Тихий сад. Вітру свист.
Ходить садом Листопад,
Підміта чистенько сад.
Дерева обв'язує,
Лагідно приказує:
— Працювали ви прикладно,
Все зробили, хто що вмів,
А тепер спочиньте гарно
До весняних теплих днів.

П. Сингаївський

ОСІНЬ

Тихо й повільно
На землю промоклу
Падає мрійне
Листя пожовкле.

Сонце проміння
Поблідло неначе.
Вітер осінній
Жалібно плаче.
Радісні співи
Пташині замовкли...
Пада тремтливе
Листя пложовкле.

Діма

ПЕРШИЙ ШЕЛЕСТ ЖОВТИХ ЛИСТОЧКІВ

(Ілюстрація Яреми Козака)

Було це давно, ще за князування Олега чи Ігоря. Була собі дівчина, хороша, як квітка. Мала довге золоте волосся, одягалася в зелену сукню. Жила сама в лісі, у похилій хатинці. Але не була самотня, бо лісові звірята все відвідували її та гралися з нею. Пташки цвірінькали весело, а лисички-хитрунчики приносили їй їжу. Гладила та пестила зайчиків, але й любила всіх інших звірят і все їм допомагала, чим могла.

Одного вечора прибігло маленьке зайченя та ледве промовило зі страху:

— Ой, горе та нещастя нам, усім звірятам лісу! Стара сова повідомила мене, що до нашого лісу прилетять дикі гуси та качки, а за ними прийдуть мисливці. Мусимо гусям і качкам якось допомогти!

— Дякую, зайчику, за повідомлення! Я це проголошу всім мешканцям лісу. Іди та поклич їх усіх!

Перестрибнуло зайченя повалене дерево та зникло в гущавині. За кілька хвилин прибігла вся лісова звіряча громада. Дівчина стала на старий пенюк грубезного дерева та голосно промовила:

— Дорогі мої друзі! Дістала я вістку: гуси та качки прилітають з півночі до цього лісу, а за ними прийдуть мисливці з луками. Треба тим бідним птахам допомогти. Але є ще одне нещастя, про яке я сама дізналася: листя дерев уже жовтіє, та не шелестить. А гуси і качки лише тоді чують небезпеку, коли шелестить листя.

Минав час. Прийшла Осінь. Зайшла в ліс відвідати дівчину.

— Як живеш, сестричко моя? Чому ти така сумна, що тебе турбує? — питає.

— Мила сестричко, надходить нещастя до нашого лісу і не знаємо, що робити. Прилетять до нас гуси і качки, а за ними прийдуть мисливці. А ще гірше, що листки дерев уже жовтіють, та не шелестять. Що ж нам робити?

— Лиш одну річ можна зробити, — каже Осінь.

— Що таке? — запитала зацікавлена дівчина.

— Я тобі скажу, коли прийде час.

Минуло кілька днів. Одного ранку прилетіли гуси та качки. Сіли коло озера відпочивати. Хлюпались у воді та сушилися на травичці. Дівчина годувала їх, а вони весело геғали і квакали, немов дякували їй. Де не взялася Осінь і каже сумно:

— Я була на узліссі та бачила людей з луками і стрілами.

Тільки промовила вона ці слова, зірвалася буря, подув сильний вітер і почав іти дощ. За кілька хвилин буря успокоїлася, але мисливці вже були недалеко. Вони йшли стежкою, яка вела їх до озера. Було вже чути їхні голоси, гавкання псів та гупотіння кінських копит. Але гуси та качки не чули їх і далі сиділи на траві.

Нараз почувся якийсь шелест. То почали падати на землю жовті листки з дерев. Вони своїм шелестом остерегли гусей та качок про небезпеку.

Дівчина подякувала Осені за допомогу. Всі звірята бавилися радісно та прислухувалися до шелесту перших жовтих листків, що гармонійно творили чудову музику

Ростислава Білик

Був собі, жив собі невеличкий жучок.

Де він жив — хто його знає. То в лісі літав, то на луках. Де ніч застане — там і засне. Такому малому хіба багато треба! А який він був — може хочете знати? Ох, важко сказати про це... Як сідав на гілочці, пташки казали: — Он зелений жучок, зловімо його!

І пурх-пурх до нього. Та хіба він дурний, щоб дати себе з'їсти. Він дж-дж-дж — розправив крильця й полетів.

Летить проти сонечка на луки, а квіти й кажуть: — Що то за гарний жучок летить! А ввечері, десь у холодку, в затінку він здавався жабкам зовсім чорненьким. Так що ніхто не знав, який він насправді. Та це було йому байдуже — жити було весело, їсти було досхочу. Все він навколо облітав і знав, і з усіма був знайомий. Сонце гріло, пташки співали. Отак би все жити!

Проминуло літо, як на крилах, наступила осінь. У лісі ледь-ледь шаруділо листя, і ніби хтось тихо ходив попід березами й кленами. І де не пройде — там листя ставало золоте й червоне. Мабуть, то й ходила осінь, тільки так, щоб ніхто її не бачив.

Вже не впізнати було рідного лісу, рідної галявини, рідного ставка. Квіти пов'яли й посохли, травиця пожовкла... Усі були заклопотані, усі готувалися до зими. Жучок літав то туди, то сюди і не знав, що йому робити. Пташки збиралися зграйками і співали, але вже не так, як у літку — весело, дзвінко, а так сумно, журно:

Осінь ходить по діброві,
Золотить листки кленові,
Прощавай наш рідний гаю.
Летимо в далекі краї!

Опало листя. Жучок полетів до ставка. Товста жаба та п'ятеро жабенят сиділи на лататті.

Жучок присів оддалік на пеньку і спитав чемно: — А коли ви збираєтесь відлітати?

— Відлітати? Ква-ква! Які дурниці! Хто ж розумний відлітає? Ми ляжемо спати на самому дні, у себе вдома, на м'якому мулі. Правда діти?

— Так, так! Ква-ква! — заквакали жаб'ячі діти на знак згоди.

— А що ж мені робити? — перелякано спитав

жучок.

— Якщо хочеш, можеш і ти спускатися з нами. — І жаба стрибнула в ставок, а за нею її п'ятеро жабенят.

Сидить жучок і журиться:

З пташками високо,
З жабками глибоко,
Де ж моя хатонька?
Де ж мені спатоньки?

А тут ще вітер подув, і жовте листя попливло з вітром по воді. Холодно, невесело жучкові.

— Полечу, пошукаю собі хатку — вирішив він.

Під корінням пенька, серед зелені, він помітив невеличку дірочку.

— Ану, подивлюсь, може, то для мене хатка буде.

Він встромив голівку в дірку і побачив, що це справжня нірочка. Він сміло вліз увесь і раптом зупинився. З тридцяті змій спали там, переплвшись.

Жучок затремтів і кинувся назад. Невеличка змія коло входу раптом позіхнула і глянула просто на нього. Але не встигла вона і поворухнутися, як жучок дременув так, як тільки могли його нести ніжки.

— І де ти загинуло, мале, дурне? — почув він коло себе. Обернувся і побачив старого жука з рогами.

— Дядечку! Я потрапив до страшних змій. Вони теж сплять, а я їх збудив. Тікаймо, вони з'їдять нас!

— Не лізь, куди не треба! — засміявся старий. Та то веретільниці — великі ящірки. Вони вже на зиму полягали.

— А що ми робитимемо?

— І ми ляжемо.

— І довго спати? — спитав жучок. — Я не люблю довго спати, я більше люблю літати.

— На холоді не політаєш, — засміявся старий. — Поспи до весни, поки пташки повернуться і квіти зацвітуть.

— Гм! — похитав головою жучок. — Що ж спати, так спати, — промовив і склав крильця. Він втомився за свої мандрівки і охоче заснув на цілу зиму.

А старенький жук потихеньку наспівував:

Люлі, люлі, жучку,
Спи, засни!
Поки стане тепло.
До весни.

А потім і сам став кліпати очима й теж заснув.

НАДОБРАНІЧ, ЖУЧКИ!

Пояснення-словничок: **зграйка** — табунець (flock); **латаття** — water-lily; **мул** — sit, slime; **дремнути** — швидко втекти; **веретільниця** — під ящірки (slowworm, blindworm); **ящірка** — lizard; **жук** — beetle; **рогатий жук** — unicorn beetle.

У БІДІ ПІЗНАЄШ ДРУЗІВ

Білка Вустя була заклопотана — у лісі раптом стало дуже холодно й вона подумала, що скоро полетять з неба білі мушки-сніжинки, вкриють дерева, а в неї дупло ще не готове на зиму. От біда! Вона заметушилась, наносила сухої травички, моху, пташиного пір'ячка, притовкла лапками й була задоволена. В дуплі, на високому дубі, стало тепло й затишно. В глибині дупла був ще й сховок на поживу. Білка наносила туди й горіхів, і каштанів. „Треба ще призбирати горішків, — подумала вона, — під корінням закопати так, щоб не побачили ті білки-ледащиці, які ласі не чуже”. Не довго думаючи, білка Вустя взяла торбинку й поскакала далеченько — вона знала, що там, мабуть, можна назбирати горіхів ще цілий міх.

А тим часом у лісі залунали людські голоси. Ой, недобрий це знак, звірята принишкли, поховалися. Не люблять лісові звірі людей, бо добра від них не чекай! А людям потрібно було собі хату будувати й шукали вони дерева. Вибирали таке, щоб було грубше й міцніше. „Ось цього дуба спилиємо, він якраз і буде нам добрий!” — сказав один вусатий чоловік. І тоді під людськими гострими пилками й сокирами застогнав, зашелестів жалібно дуб і зі скрипом повалився на землю...

Прискакала білка Вустя з торбою горішків і мало не зомліла — на землі лежало дерево, її розлогий дуб, де було її тепленьке дупло на зиму. Аж сльози покотилися в бідної — нема в неї тепер хатки й запас поживи пропав! Та сльозами лихові не зарадиш, треба шукати друзів, щоб порятували в біді. Побачила вона кума Крота та й питає: „Кумцю Кроте, чи непустиш мене до себе на зиму? Я тобі горішками відплачу, в мене така біда!” А кум Кріт наче й не чув, сховався в нірку й мовчить, а потім по

надумі каже: „Тісно в моїй норі, кумасю, нема в мене місця для тебе”. Поскакала білка Вустя до дядька Єнота й проситься жалібно: „Дядечку Єноте, в мене таке лихо сталося, дупло моє люди зруйнували, пустіть мене до себе на зиму, я вам навесні віддячуся!” Єнот подивився на Вустю, почесав за вухом і каже: „Я б тебе пустив, так боюся, що звірі будуть з мене сміятися, скажуть, що за дурний єнот, що білку собі до пари взяв. Шукай собі краще притулку в свого роду”. І з цими словами сховався в норі.

А в лісі вже вітер шумить, холодом несе, у бідної білки Вусті й лапки померзли. Присіла вона на гілочку перепочити й тремтить. Аж чує, що Дятел дерево довбає — тук-тук, тук-тук! — і на білку поглядає, а тоді й каже: „А чого це ти, білочко, так трусишся, що аж гілка під тобою тремтить? Чи не злякав тебе хтось?” — „Ні, пане Дятле, я бездомна, мене люди розорили, дупла не маю... Просилася вже й до кума Крота, й до дядька Єнота та вони відмовили мені притулку” ...Дятел наклав окуляри, подивився на білку Вустю й шкода йому стало її знедоленої: „Ось тут недалеко моє гніздо, каже, — піди зігрійся та не журися, я тобі нове дупло зроблю”.

Умостилась білка Вустя у просторому Дятлевому гнізді, розпушила свій хвостик, накрилася й тепло їй стало, а найбільше зігріла її Дятлева доброта. На другий день побачила, що її нова хатка вже готова — добряга Дятел і вночі працював, щоб їй дупло скінчити.

— „Чим же я відплачу вам, пане Дятле, за ваше добро? — спитала Вустя. — Ось беріть цю торбинку горішків від мене!” Але Дятел похитав головою: „Ні, дякую, я плати не візьму від тебе ніякої, бо ти

Закінчення на стор. 15-ій внизу

БІЛОЧКА ВОСЕНИ

На гіллячках, на тоненьких,
поки день ще не погас,
сироїжки та опеньки
білка сушить про запас.

Так нашпилює охайно,
так їх тулить на сосні
і міркує: а нехай-но
ще побудуть тут мені!

Поки дні іще хороші,
поки є іще тепло,
а як випадуть пороші,
заберу їх у дупло.

Буде холодно надворі,
сніг посиплеться з дубів,
будес в мене у коморі
ціла в'язочка грибів!

Але білочці не спиться,
Дятел тукає: тук-тук!
Щоб не вкрала їх лисиця
або хитрий бурундук.

Сироїжка — рід гриба (russula); **опенька** — їстівний **гриб** (honu agaric); **охайно** — дбайливо; **бурундук** — ліскулька (chipmunk); **пороша** — перший сніг (дрібний, сухий сніг).

НЕМА СОНЕЧКА

Збудився вранці хлопчик, Прийшли холодні хмари
Надвір мерщій іде: (Прислала їх Зима)
„Горобчику, горобче, і сонечко забрали
А сонце — де? І вже — нема...”

Не стало квітів гожих,
Ні яблук, ні грушок —
Біжи мерщій, небоже,
по кожушок”.

Р. Завадович

ДОЩИК

В шибку дощ колючий стука,
Тарабанить і гримить.
Дощ осінній, просто злюка,
Не вмовкає ні на мить.

Вже набрид мені дощисько,
Сонця лагідного жду.
Знов на небі хмари низько
Й дощ холодний у саду.

Марина Стрілько,
8 років

ТОПОЛІ

У чистому полі
Стоять дві тополі,
Стоять дві тополі
Пожовклі від горя.

Сумують, що літо далеко,
Що в далеч полинуть лелеки.

А вітер на все буде злитись,
Розвіє русяві косиці.

А потім тумани осінні
Дадуть їм холодні хустини.

Наталя Тіпа,
8 років

ВИШИВАЮ РУШНИКА

Вишиваю рушника
Різними нитками.
Там калина молода
Й рожі з солов'ями.

І барвінку синій квіт.
Куц рясного глodu.
Український рушничок —
Символ мого роду.

Олена Плаха, 10 років
Українська Школа в Гнідині

Закінчення зі стор. 14-ої

бідніша за мене. А горішків я не їм, в мене інша дієта — їм комах, жучків, гусинь та хробачків”.

Обжилася білка Вустя в новому дуплі й з того часу була з паном Дятлем у великій дружбі, хоч і був він із пташиного роду, бо самі скажуть — хіба таке добро забувається.

Пояснення-словничок: **дупло** — hollow in the tree; **завибуватися** — to be restless; **ледащо**, нероба, ліняття (lazy person); **ласий** — лакомий; **принишкати**, **притихнути** (to be silent); **спилати** — зрізати; **кум** — тут приятель. Так на селі в Україні звертаються до чужих поважних людей; **кріт** — mole; **енот** — racoon; **дятел**, або жовна (woodpecker); **труситися**, трястися (з переляку); **розоряти** — to ruin, to destroy; **обжитися** — загосподаритися (to make oneself at home).

РАЙДУГА „ВЕСЕЛКИ” МІЖ ДЖЕРЗІ СІТІ Й МЮНХЕНОМ

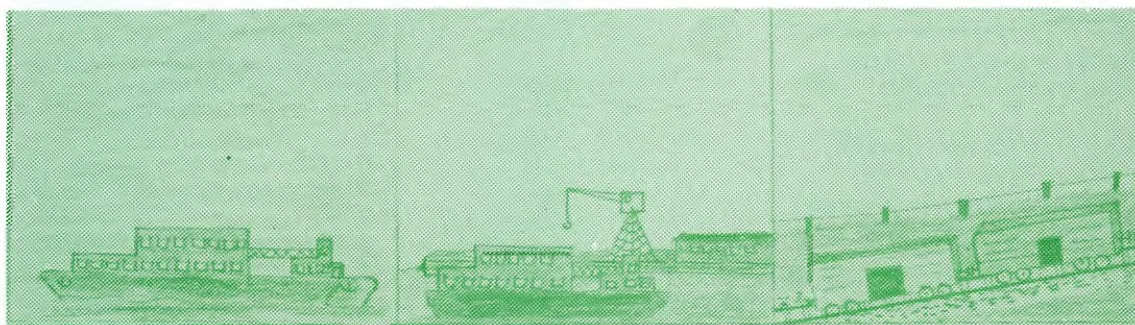
(Як уявляє собі мандрівку „Веселки” з ЗСА до Німеччини 13-літній Степан Дем'янів).

Тут друкують Веселку

Автом Веселку привозять до порту.

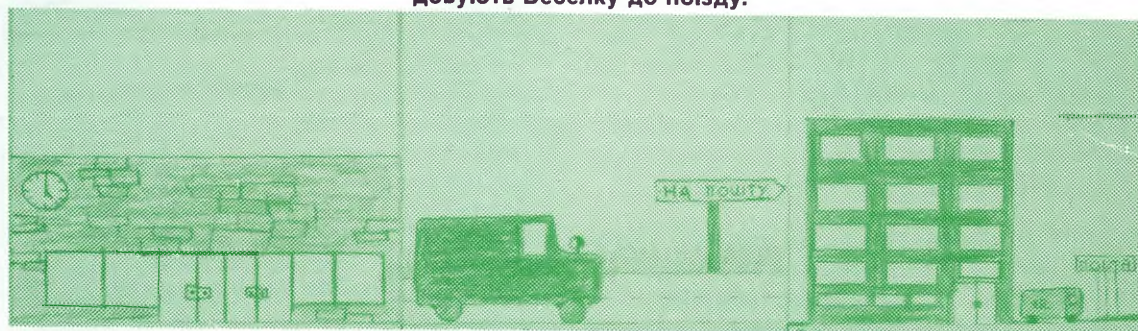
Тут Веселку ладують на корабель.

Корабель пливе в Європу.

В німецькому порті переладують Веселку до поїзду.

Поїзд їде до нашого міста.

Двірець в нашому місті.

Звідси авто везе Веселку на пошту.

Тут сортують пошту.

Поштар приносить Веселку до нашої хати.

Мама спорожняє поштову скриньку.

Ми приходимо зі школи і читаємо Веселку.

Підписав / Килихина

15-го листопада 1978 року Степан Дем'янів (13)